

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (seitsemäs jaosto)

23 päivänä huhtikuuta 2020 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Liikenne – Lentoliikennepalvelut – Asetus
(EY) N:o 1008/2008 – 23 artiklan 1 kohta – Lopullisen hinnan ilmoittaminen –
Matkustajien internetlähetselvitysmaksut – Arvonlisävero – Muulla kuin lentoliikenteen harjoittajan
hyväksymällä luottokortilla suoritettuja ostoja koskevat hallinnolliset maksut – Maksettavan lopullisen
hinnan pakolliset ja ennakoitavat osatekijät – Valinnaiset lisämaksut – Käsite

Asiassa C-28/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Consiglio di Stato (ylin hallintotuomioistuin, Italia) on esittänyt 18.12.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 16.1.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Ryanair Ltd ja

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust

vastaa

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust,

Ryanair Ltd ja

Ryanair DAC,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (seitsemäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. G. Xuereb (esittelevä tuomari) sekä tuomarit T. von Danwitz ja A. Kumin,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Ryanair DAC, edustajinaan M. Castioni, G. Mazzei ja A. Pecchia, avvocati, sekä B. Kennelly, QC,
- Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan A. Collabollotta, avvocato dello Stato,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

- Ranskan hallitus, asiamiehinään D. Colas, A.-L. Desjonquères ja I. Cohen,
- Itävallan hallitus, asiamiehinään J. Schmoll ja G. Hesse,
- Euroopan komissio, asiamiehinään L. Malferrari ja B. Sasinowska,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä 24.9.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1008/2008 (EUVL 2008, L 293, s. 3) 23 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä ennakkoratkaisupyyntö on esitetty asiassa, jossa yhtäältä vastakkain ovat Ryanair Ltd ja Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust (kilpailu- ja markkinaviranomainen – Antitrust, Italia; jäljempänä kilpailuviranomainen) ja toisaalta viimeksi mainittu sekä Ryanair Ltd ja Ryanair DAC ja jossa on kyse sopimattomista kaupallisista menettelyistä, joihin lentoyhtiö Ryanairin (jäljempänä Ryanair) on väitetty syyllistyneen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Asetuksen N:o 1008/2008 16 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Asiakkaiden olisi voitava vertailla tehokkaasti eri lentoyhtiöiden lentoliikennepalvelujen hintoja. Tästä syystä olisi aina ilmoitettava yhteisöstä alkavien lentoliikennepalvelujen osalta asiakkaan maksettavaksi tuleva lopullinen hinta kaikkine veroineen ja maksuineen. Yhteisön lentoliikenteen harjoittajia rohkaistaan myös ilmoittamaan kolmansista maista yhteisöön suuntautuvien lentoliikennepalvelujensa lopullinen hinta.”

- 4 Tämän asetuksen 2 artiklan 18 alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan

– –

18) ’lentohinnoilla’ lentoliikenteen harjoittajille tai heidän edustajilleen taikka muille lipunmyyjille euroina tai paikallisessa valuutassa maksettavia hintoja matkustajien kuljettamisesta lentoliikenteessä sekä edellytyksiä, joilla kyseisiä hintoja sovelletaan, mukaan lukien edustajapalvelujen ja muiden lisäpalvelujen palkkiot ja ehdot”.

- 5 Mainitun asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraava:

”Kun liikennöidään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvalla jäsenvaltion alueella sijaitsevalta lentoasemalta, yleisön saatavilla oleviin lentoliikenteen lentohintoihin ja kuljetusmaksuihin on sisällyttävä sovellettavat ehdot, kun lentohintoja ja kuljetusmaksuja tarjotaan tai julkaistaan missä tahansa muodossa, myös internetissä. Lopullinen hinta on aina ilmoitettava, ja sen

on sisällettävä sovellettava lentohinta tai kuljetusmaksu sekä julkaisuhetkellä pakolliset ja ennakoitavat sovellettavat verot, maksut, lisämaksut ja palvelumaksut. Ilmoitetun lopullisen hinnan lisäksi on eriteltävä vähintään seuraavat:

- a) lentohinta tai kuljetusmaksu;
- b) verot;
- c) lentoasemamaksut; ja
- d) muut maksut, lisämaksut tai palvelumaksut, esimerkiksi turvatoimiin tai polttoaineeseen liittyvät maksut,

jos b, c ja d alakohdassa luetellut maksut on lisätty lentohintaan tai kuljetusmaksuun. Valinnaiset lisämaksut on ilmoitettava selkeästi, avoimesti ja yksiselitteisesti varausmenettelyn alussa, ja asiakkaan on voitava hyväksyä ne vapaaehtoisesti.”

Italian oikeus

- 6 Kuluttajakoodeksista 6.9.2005 annetun asetuksen nro 206 (decreto legislativo nro 206 – Codice del consumo (Supplemento ordinario, GURI nro 235, 8.10.2005), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian tosiseikkoihin (jäljempänä kuluttajakodeksi), 20 §:ssä kielletään sopimattomat kaupalliset menettelyt, kuten sen 21–23 §:ssä tarkoitetut harhaanjohtavat kaupalliset menettelyt. Erityisesti kuluttajakodeksin 20 §:n 2 momentissa säädetään, että kaupallista menettelyä pidetään sopimattomana, jos se on huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten vastainen ja jos se vääristää olennaisesti tai on omiaan vääristämään olennaisesti menettelyn saavutettavissa tai kohteena olevan keskivertokuluttajan tai, kun kaupallinen menettely on suunnattu tietyille kuluttajaryhmälle, ryhmään kuuluvan keskivertokuluttajan taloudellista käyttäytymistä tuotteeseen nähden.
- 7 Kuluttajakodeksin 21 §:n 1 momentin d kohdan mukaan harhaanjohtavat kaupalliset menettelyt voivat koskea muun muassa hintaa tai hinnan laskentatapaa tai erityisen hintaедun olemassaoloa.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 8 Kilpailuviranomainen totesi 15.6.2011 tekemässään päätöksessä Ryanairin syyllistyneen kuluttajakodeksissa tarkoitettuihin eri sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin ja määräsi sille useita sakkoja. Erityisesti kilpailuviranomainen piti kuluttajakodeksin 20 §:n 2 momentissa ja 21 §:n 1 momentin d kohdassa tarkoitettuna sopimattomana kaupallisena menettelynä hintojen esittämistä pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä Ryanairin verkkosivustolla (<http://ryanair.com/it>) olevassa varausjärjestelmässä.
- 9 Kilpailuviranomaisen mukaan kyseisellä internetsivustolla esitetyt hinnat eivät sisältäneet tiettyjä eriä, joita Ryanair piti valittavissa olevina maksuina, eli matkustajien internetissä tehtävään lähtöselvitykseen liittyviä maksuja, maan sisäisiin lentoihin liittyviin hintoihin ja valittavissa oleviin lisämaksuihin sovellettavaa arvonlisäveroa sekä muulla kuin Ryanairin hyväksymällä luottokortilla (ladattava Mastercard) suoritettuja ostoja koskevia hallinnollisia maksuja, vaikka kilpailuviranomaisen mukaan nämä tosiasiallisesti pakolliset maksut veloitettiin kuluttajilta internetvarausta tehtäessä ja ne korottivat siten alun perin ilmoitettua hintaa.
- 10 Ryanair nosti mainitusta päätöksestä kumoamiskanteen Tribunale amministrativo regionale per il Lazioissa (Lazion alueellinen hallintotuomioistuim, Italia).

- 11 Kyseinen tuomioistuin vahvisti 12.4.2012 antamallaan tuomiolla hintojen ilmoittamista koskevan kaupallisen menettelyn osalta kilpailuviranomaisen 15.6.2011 antaman päätöksen ja totesi, että matkustajien internetlähtöselvitysmaksut sekä maan sisäisiin lentoihin liittyviin hintoihin ja valittavissa oleviin lisämaksuihin sovellettava arvonlisävero eivät olleet valinnaisia maksuja vaan niitä, samoin kuin muulla kuin Ryanairin hyväksymällä luottokortilla suoritettuja ostoja koskevia hallinnollisia maksuja, oli pidettävä asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina ”pakollisina” maksuina, joita ei ilmoitettu varausmenettelyn alussa, minkä vuoksi kuluttajille ei ilmoitettu oikein Ryanairin tarjoaman palvelun tosiasiallista hintaa.
- 12 Erityisesti muulla kuin Ryanairin hyväksymällä luottokortilla suoritettuja ostoja koskevista hallinnollisista maksuista Tribunale amministrativo regionale per il Lazio totesi, että näiden maksujen pakollisuutta tuki se, ettei tavanomaisella ostajalla, joka haluaa tehdä varauksen Ryanairin internetsivustolla, ole konkreettisesti mitään järkevää mahdollisuutta välttää kyseisten maksujen aiheuttamaa hinnankorotusta, mikäli hänellä ei ole Ryanairin hyväksymää luottokorttia. Tältä osin kyseinen tuomioistuin katsoi, että asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan tavoitteena on varmistaa lentolippujen hinnan täydellinen läpinäkyvyys sillä hetkellä, kun asianomainen on päättänyt aloittaa varausmenettelyn, eikä kannustaa yleisöä hankkimaan etukäteen edullisinta maksutapaa.
- 13 Ryanair valitti tuomiosta Consiglio di Statoon (ylin hallintotuomioistuin, Italia) siltä osin kuin Tribunale amministrativo regionale per il Lazio hylkäsi sen kanteen ja pysytti kilpailuviranomaisen päätöksen.
- 14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, ettei unionin tuomioistuin ole oikeuskäytännössään lausunut erityisesti riidanalaisista hinnan osatekijöistä, ja toteaa, että riidan ratkaisemiseksi on määritettävä, voidaanko näiden osatekijöiden katsoa kuuluvan asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettujen pakollisten ja ennakoitavien lisämaksujen luokkaan vai tämän säännöksen neljännessä virkkeessä tarkoitettujen valinnaisten lisämaksujen luokkaan. Viimeksi mainitussa tapauksessa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, tarkoitetaanko valinnaisilla lisämaksuilla maksuja, joiden maksamisen kuluttajien enemmistö voi välttää.
- 15 Tässä tilanteessa Consiglio di Stato päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko asetuksen [N:o 1008/2008] 23 artiklan 1 kohdan toista virkettä tulkittava siten, että lentolippujen hintoihin itseensä kuuluvat hinnan osatekijät, jotka liittyvät verkossa tehtävän lähtöselvityksen maksuihin ja luottokorttimaksusta perittävään ’hallinnolliseen maksuun’, sekä osatekijät, jotka liittyvät arvonlisäveron soveltamiseen hintoihin ja valittavissa oleviin lisämaksuihin kotimaan lennoilla, kuuluvat pakollisiin ja ennakoitaviin lisämaksuihin, vai siten, että ne ovat valinnaisia lisämaksuja?
- 2) Onko asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan neljättä virkettä tulkittava siten, että käsitteellä ’valinnainen’ tarkoitetaan hinnan osatekijää, jonka maksamisen kuluttajien enemmistö voi välttää?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 16 Kahdella kysymyksellään, joihin on vastattava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että matkustajien internetlähtöselvitysmaksut, maan sisäisiin lentoihin liittyviin hintoihin ja valittavissa oleviin lisämaksuihin sovellettava arvonlisävero sekä muulla kuin lentoliikenteen harjoittajan hyväksymällä

luottokortilla suoritettuja ostoja koskevat hallinnolliset maksut kuuluvat tämän säännöksen toisessa virkkeessä tarkoitettujen pakollisten ja ennakoitavien lisämaksujen luokkaan, vai kuuluvatko ne kyseisen säännöksen neljännessä virkkeessä tarkoitettujen valinnaisten lisämaksujen luokkaan.

- 17 Tältä osin on muistutettava, että asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä säädetään, että lopullinen hinta, joka matkustajan on maksettava lentokuljetuksesta, on aina ilmoitettava ja sen on sisällettävä muun muassa tämän asetuksen 2 artiklan 18 alakohdassa tarkoitettu lentohinta sekä tarjouksen julkaisuhetkellä pakolliset ja ennakoitavat sovellettavat verot, maksut, lisämaksut ja palvelumaksut. Kyseisen asetuksen 23 artiklan 1 kohdan kolmannessa virkkeessä säädetään, että tarjouksessa on eriteltävä vähintään lentoasemamaksut sekä turvatoimiin tai polttoaineeseen liittyvät maksut, lisämaksut ja palvelumaksut, jos mainitut maksut lisätään lentohintaan.
- 18 Unionin tuomioistuin on todennut tältä osin, että asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan toisessa ja kolmannessa virkkeessä tarkoitettuja veroja, maksuja, lisämaksuja ja palvelumaksuja ei voida sisällyttää lentohintaan vaan ne on ilmoitettava erikseen (tuomio 6.7.2017, Air Berlin, C-290/16, EU:C:2017:523, 36 kohta). Lisäksi 15.1.2015 annetun tuomion Air Berlin (C-573/13, EU:C:2015:11) 35 kohdasta ilmenee, että asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettut eri maksut, joista lopullinen hinta muodostuu, on eriteltävä lentoliikennepalvelun hinnan ensimmäisestä mainitsemisesta alkaen.
- 19 Asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan neljännessä virkkeessä säädetään, että valinnaiset lisämaksut on ilmoitettava selkeästi, avoimesti ja yksiselitteisesti varausmenettelyn alussa ja että asiakkaan on voitava hyväksyä ne vapaaehtoisesti.
- 20 Tältä osin 19.7.2012 annetun tuomion ebookers.com Deutschland (C-112/11, EU:C:2012:487) 14 kohdasta ilmenee, että valinnaisten lisämaksujen käsite kattaa lisämaksut, jotka eivät ole pakollisia – toisin kuin asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan toisessa ja kolmannessa virkkeessä tarkoitettut eri maksut, joista lopullinen hinta muodostuu – ja jotka liittyvät siis palveluihin, joilla täydennetään itse lentoliikennepalvelua mutta jotka eivät ole pakollisia tai välttämättömiä matkustajien kuljettamista varten, niin että asiakas valitsee, hyväksyykö vai hylkääkö hän ne. Unionin tuomioistuin on jo todennut, että lennon peruuntumisvakuutuksesta tai lähtöselvitettävien matkatavaroiden kuljetuksesta johtuvia lisämaksuja on pidettävä asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan neljännessä virkkeessä tarkoitettulla tavalla valinnaisina (tuomio 19.7.2012, ebookers.com Deutschland, C-112/11, EU:C:2012:487, 20 kohta ja tuomio 18.9.2014, Vueling Airlines, C-487/12, EU:C:2014:2232, 39 kohta).
- 21 Asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdasta ja edellä mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee siis, että matkustajien kuljetuksiin liittyvissä internetitarjouksissaan Ryanairin kaltaisella lentoliikenteen harjoittajalla on velvollisuus ilmoittaa hinnan ensimmäisestä maininnasta alkaen lentohinta sekä erikseen pakolliset ja ennakoitavat verot, maksut, lisämaksut ja palvelumaksut, kun taas sen on ilmoitettava valinnaiset lisämaksut selkeästi, avoimesti ja yksiselitteisesti varausmenettelyn alussa.
- 22 Pääasiassa kyseessä olevien hinnan eri osatekijöiden luonnehdintaa asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan valossa on tutkittava näiden seikkojen perusteella.
- 23 Ensimmäiseksi matkustajien internetissä tehtävään lähtöselvitykseen liittyvistä maksuista on katsottava, että – toisin kuin Itävallan hallitus ja Euroopan komissio väittävät kirjallisissa huomautuksissaan – lähtöselvityksen välttämättömyydestä ja pakollisuudesta ei voida automaattisesti päätellä, että nämä maksut ovat asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettulla tavalla pakollisia. Lentoliikenteen harjoittajilla on nimittäin voitava olla mahdollisuus tarjota matkustajille erilaisia lähtöselvitystapoja, jotka ovat maksullisia tai maksuttomia, kuten internetissä tehtävä lähtöselvitys tai lentoasemalla henkilökohtaisesti tehtävä lähtöselvitys.

- 24 Näissä olosuhteissa on todettava, kuten Ranskan hallitus ilmoittaa kirjallisissa huomautuksissaan, että kun kuluttajaa pyydetään valitsemaan ainakin kahden lähtöselvitystavan välillä, hänelle varausmenettelyn aikana tarjottu lähtöselvitystapa ei ole väistämättä hänen kuljettamisensa kannalta pakollinen eikä välttämätön palvelu. Kun lentoliikenteen harjoittaja ehdottaa maksullista internetlähtöselvitystä tarjoten samalla vaihtoehtoisia tapoja, joilla matkustajat voivat tehdä lähtöselvityksen maksutta, matkustajien internetlähtöselvitysmaksuja ei voida pitää asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettuna lopullisen hinnan pakollisena osana, vaan niitä on pidettävä tämän säännöksen neljännessä virkkeessä tarkoitettuina valinnaisina lisämaksuina, jotka kuluttaja voi hyväksyä tai hylätä.
- 25 Tällaisia maksuja voidaan pitää pakollisina ainoastaan tilanteessa, jossa kaikki lentoliikenteen harjoittajan tarjoamat lähtöselvitystavat ovat maksullisia tai jossa – kuten Italian hallitus esittää kirjallisissa huomautuksissaan – kuluttajalle ei tarjota useista lähtöselvitystavoista mitään vaihtoehtoa. Ensimmäisessä tapauksessa kuluttajan on nimittäin tavalla tai toisella suoritettava lähtöselvitysmaksu, koska hänen valinnanvapautensa on vain näennäinen, kun taas toisessa tapauksessa kuluttajalla ei ole tosiasiassa mitään muuta mahdollisuutta kuin tehdä lähtöselvitys internetissä.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on näin ollen selvitettävä, tarjosiko Ryanair matkustajille maksutonta lähtöselvitysmahdollisuutta. Jos tämä tarjosi ainoastaan maksullista mahdollisuutta tehdä lähtöselvitys internetissä, kuten Italian hallitus mainitsee kirjallisissa huomautuksissaan, tai jos se tarjosi maksullisen internetlähtöselvityspalvelun vaihtoehdoksi ainoastaan muita maksullisia lähtöselvitystapoja, kuten komissio vahvistaa kirjallisissa huomautuksissaan, on todettava, ettei asiakas voinut välttää lähtöselvitysmaksujen maksamiselta ja että nämä maksut, joiden ennakoitavuus on seurausta lentoliikenteen harjoittajan hinnoittelupolitiikasta, kuuluvat asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettuihin pakollisiin ja ennakoitaviin hinnan osatekijöihin.
- 27 Jos Ryanair sen sijaan tarjosi vaihtoehdoksi yhtä tai useampaa maksutonta lähtöselvitysmahdollisuutta, internetissä tehtävään lähtöselvitykseen liittyviä maksuja on pidettävä asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan neljännessä virkkeessä tarkoitettuina valinnaisina lisämaksuina.
- 28 Toiseksi maan sisäisiin lentoihin liittyviin hintoihin sovellettavasta arvonlisäverosta on todettava, että kyseessä on asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan toisessa ja kolmannessa virkkeessä tarkoitettu vero ja että tämä lentohintaan liittyvä vero on tämän säännöksen kolmannessa virkkeessä tarkoitettulla tavalla pakollinen ja ennakoitava, koska siitä säädetään kansallisessa lainsäädännössä ja sitä sovelletaan automaattisesti kaikkiin maan sisäisten lentojen varauksiin.
- 29 Kolmanneksi maan sisäisiin lentoihin liittyviin valittavissa oleviin lisämaksuihin sovellettavasta arvonlisäverosta on todettava, kuten komissio korostaa kirjallisissa huomautuksissaan, että kyseessä on asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan neljännessä virkkeessä tarkoitettu valinnainen lisämaksu. Vaikka maan sisäisiin lentoihin liittyviin valittavissa oleviin lisämaksuihin sovellettavaa arvonlisäveroa voitaisiin pitää pakollisena, koska niistä on aina maksettava tätä veroa, veroa ei voida pitää ennakoitavana, sillä se liittyy erottamattomasti kyseisiin lisämaksuihin, jotka ovat yksinomaan matkustajan valittavissa. Lentoliikenteen harjoittaja ei voi alusta alkaen tietää, mitä valinnaisia lisämaksuja asiakas aikoo valita, minkä vuoksi näihin lisämaksuihin liittyvän arvonlisäveron määrää ei voida sisällyttää ennakoitavaan lopulliseen hintaan, joka on ilmoitettava, kun tarjous julkaistaan.
- 30 Näissä olosuhteissa on huomautettava, että tietyn veron ilmoittamisessa on aina seurattava hinnan osatekijää, johon tämä vero liittyy, kuten ilmenee asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan kolmannen virkkeen loppuosasta, jonka mukaan lopullisessa hinnassa on eriteltävä verot, ”jos [ne] on lisätty lentohintaan”. Jos vero liittyy lentohintaan, se on ilmoitettava lentohinnan lisäksi erikseen lopullisen hinnan ensimmäisestä maininnasta alkaen, kun taas jos se liittyy valinnaiseen lisämaksuun, se pitää ja se voidaan ilmoittaa lopullisessa hinnassa vasta, kun lisämaksu ilmoitetaan.

- 31 On todettava, kuten komissio toteaa kirjallisissa huomautuksissaan, että viimeksi mainitussa tapauksessa veron määrä on ilmoitettava selvästi valinnaisten palvelujen hinnassa heti, kun nämä palvelut on ilmoitettu. Selkeyden ja avoimuuden vaatimus, jota lentoliikenteen harjoittajan on noudatettava ilmoittaessaan valinnaisia lisämaksuja asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan neljännen virkkeen nojalla, merkitsee sitä, että arvonlisäveron osuus lisämaksun määrästä on ilmoitettava matkustajalle heti, kun tämä on valinnut valinnaisen palvelun. Tämän osuuden ilmoittaminen vastaa myös asetuksen N:o 1008/2008 johdanto-osan 16 perustelukappaleessa ilmoitettuun lentoliikennepalvelujen hintojen tehokkaan vertailtavuuden tavoitteeseen, jonka mukaisesti kuluttajien olisi voitava vertailla eri lentoliikenteen harjoittajien kyseessä olevalla maan sisäisellä reitillä tarjoamia arvonlisäverottomia lisämaksuja.
- 32 Neljänneksi ja viimeiseksi muulla kuin lentoliikenteen harjoittajan hyväksymällä luottokortilla suoritettuja ostoja koskevista hallinnollisista maksuista on todettava, että näiden maksujen ennakoitavuudesta ei ole epäselvyyttä, koska ne johtuvat lentoliikenteen harjoittajan omasta maksutapapolitiikasta.
- 33 Näiden maksujen asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettua pakollisuudesta on todettava, että ensinnäkin asiakas voi välttyä maksamasta niitä maksamalla lopullisen hinnan lentoliikenteen harjoittajan hyväksymällä luottokortilla. Lisämaksun ei kuitenkaan voida katsoa olevan vältettävissä oleva ja näin ollen valinnainen, kun lentoliikenteen harjoittaja on asettanut kuluttajalle tarjotulle mahdollisuudelle ehdon, jolla kyseisen palvelun maksuttomuus varataan rajoitetulle joukolle etuoikeutettuja kuluttajia ja kuluttajat, jotka eivät kuulu tähän joukkoon, velvoitetaan tosiasiallisesti joko luopumaan tämän palvelun maksuttomuudesta tai luopumaan ostoksen välittömästä loppuun saattamisesta ja ryhtymään mahdollisesti kalliisiin toimenpiteisiin vaaditun ehdon täyttämiseksi sillä riskillä, että näiden toimenpiteiden toteuttamisen jälkeen hän ei voi enää hyötyä tarjouksesta tai ei voi enää hyötyä siitä alun perin ilmoitetulla hinnalla.
- 34 Tästä seuraa, että tällaisia maksuja on pidettävä paitsi ennakoitavina, myös pakollisina eivätkä ne näin ollen voi kuulua asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohdan neljännessä virkkeessä tarkoitettujen valinnaisten lisämaksujen käsitteen piiriin.
- 35 On lisäksi täsmennettävä, ettei tällaisten maksujen luonnehinnassa merkitystä ole sillä, onko suurimmalla osalla kuluttajia lentoliikenteen harjoittajan hyväksymä luottokortti ja voivatko he siten välttyä kyseisten maksujen maksamiselta. Koska asetuksella N:o 1008/2008 pyritään kuluttajien yksilölliseen suojaamiseen (ks. vastaavasti tuomio 15.1.2015, Air Berlin, C-573/13, EU:C:2015:11, 33 kohta), lisämaksun pakollisuutta ei voida määrittää sellaisen kriteerin perusteella, jonka yksinomaan kuluttajien enemmistö täyttää.
- 36 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että asetuksen N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että matkustajien lähtöselvitysmaksut, joiden maksamiselta ei voida välttyä, koska vaihtoehtoisia maksutonta lähtöselvitystapaa ei ole, maan sisäisiin lentoihin liittyviin hintoihin sovellettava arvonlisävero sekä muulla kuin lentoliikenteen harjoittajan hyväksymällä luottokortilla suoritettuja ostoja koskevat hallinnolliset maksut ovat kyseisen säännöksen toisessa virkkeessä tarkoitettuja pakollisia ja ennakoitavia hinnanosia. Sen sijaan kyseistä säännöstä on tulkittava siten, että matkustajien lähtöselvitysmaksut, joiden maksamiselta on mahdollista välttyä käyttämällä maksutonta lähtöselvitystapaa, sekä maan sisäisiin lentoihin liittyviin valittavissa oleviin lisämaksuihin sovellettava arvonlisävero ovat saman säännöksen neljännessä virkkeessä tarkoitettuja valinnaisia lisämaksuja.

Oikeudenkäyntikulut

- 37 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (seitsemäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä 24.9.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1008/2008 23 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että matkustajien lähtöselvitysmaksut, joiden maksamiselta ei voida välttyä, koska vaihtoehtoisia maksutonta lähtöselvitystapaa ei ole, maan sisäisiin lentoihin liittyviin hintoihin sovellettava arvonlisävero sekä muulla kuin lentoliikenteen harjoittajan hyväksymällä luottokortilla suoritettuja ostoja koskevat hallinnolliset maksut ovat kyseisen säännöksen toisessa virkkeessä tarkoitettuja pakollisia ja ennakoitavia hinnanosia. Sen sijaan kyseistä säännöstä on tulkittava siten, että matkustajien lähtöselvitysmaksut, joiden maksamiselta on mahdollista välttyä käyttämällä maksutonta lähtöselvitystapaa, sekä maan sisäisiin lentoihin liittyviin valittavissa oleviin lisämaksuihin sovellettava arvonlisävero ovat saman säännöksen neljännessä virkkeessä tarkoitettuja valinnaisia lisämaksuja.

Allekirjoitukset